

FİNANS ENDÜSTRİSİNDE BANKACILIK KRİZİ

Finans endüstrisi Amerika menşeli yeni bir küresel bankacılık krizi endişesiyle karşı karşıya. İlk olarak 8 Mart 2023 tarihinde Silvergate adlı bankanın kripto işlemlerinden dolayı faaliyetlerini durdurduğu haberi finans endüstrisinde yerini aldı.

Dr. Turgay Münyas

Silvergate Bank'ın faaliyetlerini durdurduğu haberinden 2 gün sonra, 10 Mart 2023 tarihinde Amerika'nın en büyük 16. bankası olan Silicon Valey Bank'ın (SVP) battığına dair haber piyasada şok etkisi yarattı. Silicon Valey Bank (SVP) haberinden sonra finansal piyasalardaki endişenin zirvede olduğu 10 Mart 2023 tarihinden 2 gün sonra ise Signature Bank adında bir diğer banka Amerika'daki düzenleyici otoriteler tarafından devralındı. Silvergate Bank gibi bu bankanın da kripto varlık pozisyonu nedeniyle battığı görülmektedir.

Batan bu 3 bankadan Silicon Valey Bank (SVP) Amerika'da Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarını ve Startup Teknoloji şirketlerini fonlayan önemli bankalardan biridir. Banka topladığı fonları genellikle ABD Hazine kağıtlarında ve hükümet garantili ipotekli tahvillerinde değerlendirmeyi tercih etmiştir. Silicon Valey Bank'ın (SVP) batmasının en önemli nedenlerinden birinin pandemi sonrası FED'in çok sert faiz artışı olduğu görülmektedir. FED'in faiz artışları, bankanın portföyündeki ABD Hazine kağıtları ve hükümet garantili ipotekli tahvillerin değerinin düşmesine ve kaynak ihtiyacı bulunan bankanın 20 milyar dolar değerinde tahvilini 1.8 milyar dolar zararla satmasına neden olmuştur. Ayrıca sermaye ihtiyacından kaynaklı 2.5 milyar dolar sermaye artışı piyasalarda yatırımcı tarafından olumsuz bir şekilde algılanmış, bankadan mevduat çıkışlarının

artmasına ve piyasada bankanın pay senetlerinin %60 oranda değer kaybetmesine neden olmuştur.

Silicon Valey Bank'ın (SVP) battığına dair haber finansal piyasalarda büyük bir endişe yaratmıştır. Bu sürecin bir sonucu olarak 10 Mart 2023 tarihinde Türkiye'deki Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun (TMSF/Fon) Amerika'daki muadil kurumu olan Federal Mevduat Sigortası Kurumu (FDIC) Federal

Deposit Insurance Corporation tarafından bankaya el konulmuştur. Ortaya çıkan bu paniğin yayılmasını önlemek amacıyla Federal Mevduat Sigortası Kurumu tarafından garanti kapsamındaki 250.000 dolar olan fon limiti sınırsız hale getirilmiştir. Bu haberle beraber Amerika'da finans endüstrisinde 3 bankanın batmasıyla ortaya çıkan bu durum 1929 Ekonomik Buhranı ve 2008 Küresel Finansal Kriz benzeri bir krizin ortaya çıkabileceği endişelerini

gündeme getirmiştir.

Amerika'da bankacılık sektöründe 8 Mart 2023 tarihinde başlayan kriz Avrupa bankacılık sektörünü de etkilemiştir. Son yıllarda zayıf finansal rasyolarıyla gündemde olan ve likidite sorunu yaşayan İsviçre merkezli Credit Suisse bankasının hisselerinde önemli bir düşüş görülmüştür. Bu düşüş sonrası Credit Suisse'in en büyük ortağı olan Suudi National Bank'ın da sermaye artırımını yapmayacaklarını duyurmasıyla bankanın hisse senetlerinde %30 değer kaybı yaşanmış ve banka 3.23 milyar dolara rakibi Zürih merkezli

"Silicon Valey Bank'ın (SVP) battığına dair haber finansal piyasalarda büyük bir endişe yaratmıştır. Bu sürecin bir sonucu olarak Federal Mevduat Sigortası Kurumu (FDIC) Federal Deposit Insurance Corporation tarafından bankaya el konulmuştur."

1 İstanbul Okan Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Finans Bölümü.

UBS'ye satılmıştır. Kısa zamanda piyasalarda büyük paniğe neden olan krizin düzenleyici otoritelerin hızlı müdahaleleri sonucu şimdilik sakinleştiği görülmektedir. ABD Hazine Bakanı Janet Yellen, ABD Merkez Bankası (Fed) Başkanı Jerome Powell ve Avrupa Merkez Bankası (ECB) Başkanı Christine Lagarde piyasalara gereken likiditenin sağlanacağı ve mevduat sahiplerinin paralarını çekmede sorun yaşamayacaklarına dair açıklamaları piyasalarda yeniden güven tesis etmeye yardımcı olmuştur.

Bu krizin Türkiye'yi nasıl etkileyebileceği sorusuna gelince; birincisi yatırımcının güvenli liman arayışı nedeniyle fon çıkışını hızlandırabilir; ikincisi ise Türkiye'de bir süredir uygulanan para politikalarının sonucu olarak bankaların portföylerindeki düşük faizli tahvillerin mevcut para politikalarında bir değişik yapılması ve faiz artışına gidilmesi durumunda portföylerindeki tahvillerin değerinin düşmesi söz konusu olabilir. Bu durum, Türkiye'deki yerleşik bankaları Silicon Valey Bank'ın (SVP) karşı karşıya kaldığı benzer bir riske (Likidite Riskine) maruz bırakabilir.

Öte yandan Silicon Valey Bank'ın batmasıyla başlayan bu kriz, 1929 Dünya Ekonomik Buhranı ve etkisi halen devam eden 2008 Küresel Finans Krizi benzeri bir krizi tetikler mi sorusunu da gündeme getirmiştir. 1929 Ekonomik Buhranı'nın, en önemli nedenlerinden biri 1920'lerde uygulanan liberal ekonomi politikaları ve politikaların sonucu olarak finans kurumlarının işleyişindeki yapısal sıkıntılar ve denetim sistemlerinin yetersizliği

olmuştur. 2008 Küresel Finans Krizi'nin nedenleri incelendiğinde ise başat nedenin uygulanan neoliberal ekonomi politikaları ve bu politikaların bir sonucu olarak düzenleyici ve denetleyici otoritelerinin işlevsizleştirilmesi yani kuralsızlaştırmaydı. Kapitalizm yapısı gereği kriz üretmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri uygulanan ekonomi politikaları sonucu olarak piyasaya ilişkin regülasyonların gevşetilmesi ve düzenleyici otoritelerin işlevsizleştirilmesidir.

2008 Küresel Finans Krizi sonrasında finans endüstrisinde köklü değişiklikler yapmak amacıyla 2010 yılında Dodd-Frank Wall Street Reform ve Tüketici Koruma Yasası (Dodd-Frank Yasası) yürürlüğe konulmuştur. Yapılan bu düzenlemede amaç, finans endüstrisine ilişkin düzenlemelerini güçlendirmek ve yatırımcıyı korumaktı. Ancak ABD Başkanı Donald Trump 24 Mayıs 2018'de Dodd-Frank Wall Street Reform ve Tüketici Koruma Yasası'nın (Dodd-Frank Yasası) önemli bir bölümünü geri alan yeni bir yasa imzaladı. İmzalanan bu yasayla sektöre ilişkin düzenlemeler gevşetilmiştir. Bu durum küresel kapsamda bankaları riske daha açık hale getirerek 8 Mart 2023 tarihinde başlayan bankacılık krizinin yaşanmasına neden olmuştur. Bu krizde de görüldüğü üzere kapitalizm yapısı gereği yaratmış olduğu bütün krizlerden kendini yenileyerek ya da iyileştirerek çıkmayı başarmaktadır. Kapitalizmin kendini iyileştirmesini ve sürekliliğini sağlayan gizemli sır ise "Kamulaştırma" gerçeğidir.